

Specialiųjų tyrimų tarnyba (STT) atliko Ekonomikos ir inovacijų ministerijos parengtos finansinės priemonės „Startuok“ schemos pakeitimo projekto antikorupcinį vertinimą. Atlikto vertinimo metu matoma, kad šiuo metu nacionalinis plėtros bankas turi pernelyg didelę laisvę dėl paskolų suteikimo sąlygų nustatymo, tai apibrėžiantys dokumentai nėra vieši bei nėra aiškių išorės kontrolės mechanizmų.

STT vertinimu, šiuo metu paskolų skirstymo taisyklės leidžia paskolas administruojančiam nacionaliniam plėtros bankui ILTE (anksčiau – INVEGA) turėti pernelyg didelę laisvę sprendžiant, kam ir kokiomis sąlygomis suteikti paskolą. Šiose procedūrose ILTE vadovaujasi daugiausia pačios patvirtintais viešai neskelbiamais teisės aktais, todėl visuomenė ir kiti pareiškėjai neturi galimybės objektyviai įvertinti, ar sprendimai priimami skaidriai ir sąžiningai. Pavyzdžiui, 2025 m. viena įmonė gavo didesnę nei 500 000 eurų paskolą, nors 2024 m. ji patyrė nuostolį ir jos kreditavimo rizikos lygis įvertintas kaip aukščiausias. Kita įmonė, įkurta dar šiais metais, gavo daugiau nei 1 300 000 eurų paskolą, nepaisant to, kad turi tik vieną darbuotoją, todėl kyla klausimų dėl įmonės galimybių įgyvendinti prisiimtus įsipareigojimus.

STT taip pat atkreipia dėmesį, kad kai kurios įmonės paskolas galėjo gauti pernelyg greitai arba net galimai būti įsteigtos vien paskolos gavimo tikslu, nors jų finansinė būklė kelia pagrįstų abejonių. Paskolos užtikrinimo sąlygos, palūkanų dydžio taikymo tvarka ir net galimybė dalį paskolos nurašyti (kaip dotaciją) yra reglamentuojamos neviešais dokumentais ir paliekamos ILTE nuožiūrai, todėl tai neužtikrina tinkamo procesų skaidrumo ir efektyvaus lėšų panaudojimo.

Be to, paskolų panaudojimo pagal paskirtį priežiūra yra nepakankama – neįtvirtinti aiškūs išorinės kontrolės mechanizmai. STT primena, kad Valstybės kontrolė jau anksčiau yra konstatavusi, kad ILTE veiklai trūksta nepriklausomos priežiūros.

STT siūlo tobulinti teisinį reguliavimą – užtikrinti aiškias, viešas ir vienodas sąlygas visiems pareiškėjams bei įtvirtinti nepriklausomą sprendimų priežiūrą. Tik taip galima pasiekti, kad valstybės ir ES fondų lėšos būtų naudojamos skaidriai, atsakingai ir naudingai visuomenei.

Antikorupcinio vertinimo išvada pateikta Ekonomikos ir inovacijų ministerijai. Ji per 2 mėnesius turi viešai paskelbti, kaip atsižvelgta (planuojama atsižvelgti) į pateiktas pastabas ir pasiūlymus, arba, jeigu į STT antikorupcinio vertinimo išvadoje pateiktas pastabas ir pasiūlymus neatsižvelgta, nurodyti priežastis ir motyvus.

Išsamiau su antikorupcinio vertinimo išvada galima susipažinti [čia](#).

